

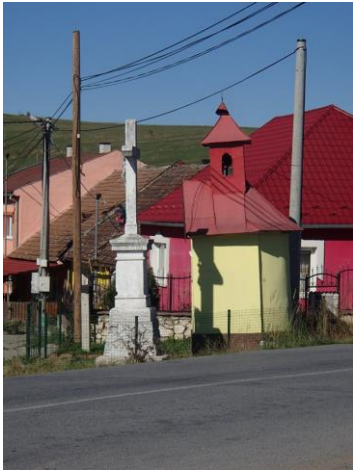

Príloha 5.2.9 – Tabuľka: NAVRHOVANÉ PAMÄTIHODNOSTI

Porad. čís. / značka v mape	Parcelné čísla (reg. C)	Názov objektu	Fotografia aktuálneho stavu príp. foto starého / autentického stavu	Opis objektu Hodnoty objektu (ako pamätihodnosti)
1. A	2342	Židovský cintorín - nový (na kopci nad mestom, SZ smerom)		<p>Židovská komunita (patriaca k rabinátu Spišského Podhradia) je doložená v meste až od pol. 19. storočia (Židia sa v mestách provincie XVI. spišských miest mohli usádzať od r. 1840), o.i. aj rokom výstavby svojej prvej modlitebne z r. 1899. Po roku 1902 bola postavená nová. Vo vojnových rokoch došlo k likvidácii objektov (synagóga / modlitebňa (?), mikve, škola) i komunity. Židovské cintoríny tak ostali do súčasnosti v podstate jedinou a veľmi významnou hmotnou „pamäťovou stopou“ na dejiny a význam židovskej komunity a kultúry pre dejiny samotného mesta i regiónu. Cintorín na ohradenej ploche cca 28m x 40m bol obnovený a je v relatívne v udržiavanom stave.</p>
2. B	5110/(?)	Židovský cintorín - starý (v lese nad žel. traťou, pri železničnej stanici)		<p>Historický židovský cintorín (starý) v „zabudutej“ okrajovej polohe (poškodený, spustnutý a zarastený v lesnom poraste nad železničnou traťou), so zachovanými fragmentami pôvodnej kamennej ohrady (cca 10 x 20 m), a s typickými náhrobníkmi (cca od pol. 19. stor). Zaslúži si obnovu, prezentáciu a ochranu, ako pamätihodnosť spojená s dejinami židovskej komunity mesta a regiónu.</p>
3. C	2135/2 pri SV rohu parcely č. 636/1	Božia muka (pri ceste smerom do Košíc)		<p>Božia muka pri ceste smerom do Košíc v neogotickom tvarosloví, bez bližšie zistených údajov o roku vzniku a pôvodcoch i dôvodoch jej výstavby. V rámci miestnych zachovaných sakrálnych stavieb je ukážkou ďalšieho z typov drobnej sakrálnej architektúry, ktorá v kombinácii s jej umiestnením v krajine a prírodnom prostredí, spolu so zachovaním aj umelecko - remeselných a architektonických hodnôt spĺňa kritériá miestnych pamätihodností. Podstatnou súčasťou obrazu objektu v krajine sú aj vysadené vzrastené stromy pri jeho päte.</p>

4. D	547/1 JZ roh parcely	Kříž a čtyři lipy (na začiatku Vajanského ul.)		<p>Miesto s krížom obklopeným skupinou štyroch význačných líp tvorí výrazný krajinno-urbánny miestny akcent v danej časti mesta. Spolu s jeho hodnotami sakrálnymi a pamäťovými patrí do kategórie pamätihodností, ktoré utvárajú charakteristický vzhľad miesta, a prispievajú aj k jeho ekologickej stabilite, s potrebou komplexného zachovania a potrebou rešpektovania pri rozvoji Mesta (zástavby) v predmetnom území .</p>
5. E	8165	Kaplnka Božského Srdca (pri Bystrianskej ceste)		<p>Postavená v r. 1935, na ceste do Bystrian. Donátorom bola Mária Belušová (5.24). Vedúci notár Ľudovít Fuzák navrhol vybudovať väčšiu kaplnku a postaral sa o náhrady výloh. Murársku prácu vykonal Štefan Tomaško. Predstavuje ukážku miestnej drobnej sakrálnej architektúry, s hodnotami duchovnými, historickými, architektonickými.</p>
6. F	7797(?) pri JZ rohu parcely č. 3200/1	Kaplnka Panny Márie (pri ceste do Žehry / / Dobrej Vôle)		<p>Postavená v r. 1803 (5.24) pri ceste do Dobrej Vôle. Udržiavanie tejto kaplnky bolo povinnosťou mesta. Radí sa k reprezentantom jednoduchých typov drobnej sakrálnej architektúry v regióne, a v spojení s dejinami mesta nesie v sebe aj pamäťové a historické hodnoty pamätihodnosti, prepojené so záväzkami samotného mesta. V súčasnosti je pomerne dobrom stavebno-technickom stave, po nedávnej oprave.</p>

7. G	2763	Kaplnka v Dobrej Vôli (s prístenným krížom)		<p>Postavená okolo r. 1731 na križovatke v Dobrej Vôli (5.24). Z rovnakého roku je údajne aj jej malý zvon, ktorý bol umiestnený v kaplnke. Neďaleko, južne od kaplnky pri ceste je postavený aj mladší prístenný kríž (1930), ako súčasť celého novodobo ohradeného sakrálneho bodu. Na tomto mieste ide o spojenie hodnôt architektonicko-historických, umelecko-historických, duchovných, v spojení so zastúpením fenoménu zvonu a tradičného ručného zvonenia, ktoré je súčasťou nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska, a aj konkrétnej lokality.</p>
8. H	2721/5	Baroková sýpka v Dobrej Vôli	 <p style="text-align: center;">stav v okt. 2015</p>	<p>Historická architektúra pôvodnej sýpky s hospodárskymi funkciami predstavuje typickú budovu tohto typu v regióne, ale jediná v katastri Mesta. Zároveň preukazuje hodnoty architektonické a zaslúži si zachovanie a ochranu ako miestna pamätihodnosť. Bola súčasťou väčšieho areálu majera s menšími hospodárskymi budovami severne a západne od sýpky (stajne, stodoly, maštale a pod.), ktoré sú čiastočne dodnes zachované. Podľa typológie stavby možno datovať jej vznik najneskôr do 2. pol. 18. storočia. Objekt je novodobo výrazne upravený najmä v interiéroch, má však autentické členenie fasád, autentická sa javí byť aj strecha - jej tvar a krov. Urgentná je nutnosť opravy, resp. náhrady / doplnenia strechy v jej JV časti, kde je krov prepadnutý a v horizonte 2 - 5 rokov tu hrozí zrútenie obvodového múru v danej časti stavby.</p>

9. I	2093/2	Pamätný pozemok - po zaniknutej kaplnke sv. J. Nepomuckého; Vajanského ul.		<p>Pozemok pri moste na Vajanského ulici smerom do Krompách, na ktorom bola postavená v r. 1819 kaplnka sv. Jána Nepomuka. Postavili ju za finančnej pomoci Martina Kušínskeho, Jána Polláka, Jána Kostku a iných (5.24). Kaplnka bola zbúraná - asanovaná v r. 1960, pričom však ostal zachovaný a nezastavaný pôvodný pozemok, na ktorom stála. Predstavuje tak špecifické pamätné miesto hodné ochrany pre pamäť budúcnosti (aj s aspektom mementa na likvidáciu cirkevných objektov v období socializmu), so svojím „duchom miesta“. Na pripomenutie kaplnky sa žiada perspektívne vysadiť na jej mieste (mimo pôv. pôdorys) 1 - 2 páry vzrastených stromov – dubov letných alt. javorov horských.</p>
10. J	6/3	Historická budova - dnes klub dôchodcov, Jarná ul. č. 5		<p>V rámci mesta architektonicky ojedinelá stavba v pomerne autentickom stave, zachytená už na mape z r. 1869. Napriek nezistenému pôvodu či pôvodnému využitiu je tento objekt spojený s pamäťou miesta a svojimi historicko-architektonickými kritériami predstavuje hodnoty v kategórii pamätihodností. Z hľadiska typológie stavby mohlo ísť o školskú budovu, funkčne naviazanú na blízky farský kostol a jeho hospodársky dvor - západne od areálu kostola (mimo PZ SpV). Je žiaduce zachovať stavbu ako celok a jej autentický architekt. výraz i do budúcnosti.</p>
11. X	5601(?)	Kaplnka Premenenia Krista Pána na vrchu Vierpuš	 <p>Božia muka na Vierpuši (?)</p>	<p>Postavená v r. 1825. Dal ju postaviť Štefan Klobinovský, miestny stolár (5.24). Aj bez ďalšieho jej bližšieho poznania a údajov k nej, patrí rovnako ako podobné drobné sakrálne objekty do tejto skupiny pamätihodností, hodnej ochrany. Pre KPÚ Košice je v tejto fáze poznania otázna jej identifikácia s božou mukou (s krížom) na žltej značke na hrebeni kopca Vierpuš, ktorá je taktiež hodná dôslednej fyzickej ochrany, s potrebou citlivej obnovy v blízkej budúcnosti .</p>

12. K

7737

**Kaplnka
sťatia sv.
J.Krstiteľa** (v
lesoch, pod
Galmusom
v Jánskej
doline)

Postavená v r. 1741 súkromníkmi. Bola posvätená biskupom Viliehmom (?). Bola s ňou spojená pustovňa, kde ešte začiatkom 18. storočia bývali pustovníci. Jestvujúca sakristia je pozostatkom tejto pustovne (?) **(5.24)**. V kaplnke by sa mal nachádzať **oltárny obraz olejomaľba: Krst Krista, od J. Czauzika z roku 1832**. Ako aj ostatné podobné objekty v lokalite aj táto predstavuje hodnoty drobnej sakrálnej architektúry – kaplniek, ktoré boli stavané aj ako oddychové miesta pre pútnikov alebo z vďačnosti obyvateľov. Kaplnka v období socializmu prešla razantnou rekonštrukciou, v rámci ktorej bol vztýčený stupňovitý priečelný štít na mieste pôvodnej valby. Zachovaný je vstupný pieskovcový portál. Interiér kaplnky nebol v čase ohliadky miesta (jan.2016) vizuálne prístupný.

Cestou ku kaplnke - v svätójánskej doline - stojí súvisiaca **vežovitá murovaná božia muka** s ihlancovou strechou, ktorá je taktiež hodná dôslednej fyzickej ochrany, s možnosťou citlivej obnovy v blízkej budúcnosti, najvhodnejšie podľa staršej fotodokumentácie (pokiaľ by sa získala).

13. L	1501	Vila, Železničná ul. č. 32		<p>Objekt predstavujúci ukážku medzivojnovnej tradicionalistickej viazanej architektúry obdobia moderny, „vilového“ charakteru, ktorá svojim solitérnym umiestnením v ulici je pre Mesto ojedinelým architektonickým akcentom, výnimočným medzi ostatnou zástavbou Železničnej ulice. K objektu KPÚ Košice zatiaľ neidentifikuje autora, staviteľa ani presný rok, či dobové vlastnícke vzťahy a historické súvislosti. V rámci lokality však ide o zaujímavý príklad danej kategórie pamätihodností, hodný taktiež ochrany, s vysokou mierou autenticity aj napriek novodobej, avšak nie rušivej výmene okenných výplní.</p>
14. P	191/2 - zbrojnica 191/4 - socha	Požiarna zbrojnica s vežou (so sochou sv. Floriána na stípe a s pamätnou tabuľou), Mlynská ul.	 	<p>Postavená v r. 1961 - 1963 (zbrojnica a strážnica) na Mlynskej ulici v hornom závere šošovkovitého námestia - pri príležitosti 100. výročia založenia dobrovoľného hasičského zboru v Meste. Súčasťou areálu je aj socha sv. Floriána (na stípe), patróna požiarnikov (od miestneho rezbára Imricha Čurillu), a tiež pamätná tabuľa (od Štefana Labanca) vsadená vo fasáde objektu v r. 1993 (na pamiatku 130. výročia založenia hasičského zboru a 750. výročia 1. písomnej zmienky mesta). Veža zbrojnice (slúžiaca na sušenie hasičských hadíc (?)) tvorí zároveň menšiu / lokálnu dominantu severnej časti PZ..</p> <p>Už v r. 1863 bol v Spišských Vlachoch založený prvý dobrovoľný hasičský zbor, jeden z prvých na území Slovenska. Táto skutočnosť reprezentovaná práve samotným areálom so zachovanými súčasťami je významným atribútom historickej identity a hrdosti mesta, vhodnou k zviditeľneniu a prezentácii, aj pre budúce generácie.</p>

15. Z	2144 žel. stanica	Železnica: budova stanice KBŽ, historická vicinálna trať: Spišské Vlachy – Spišské Podhradie)		<p>V roku 1894 bola uvedená do prevádzky historická vicinálna železničná trať: Spišské Vlachy – Spišské Podhradie (zv. aj spišskopodhradská trať), ako významná odbočka z hlavnej trate:</p> <p>Košicko – Bohumínskej železnice (KBŽ), kolaudovanej v roku 1871. Spolu so súvisiacimi objektami - budova stanice KBŽ, koľajová trasa a. i., predstavuje významnú regionálnu historickú tradíciu v dejinách i súčasnosti koľajovej dopravy, s potenciálom jej využitia a obnovy do budúcnosti, pre mesto a pre región.</p> <p>Práve z tejto železničnej stanice v Spišských Vlachoch mal (podľa doposiaľ známych informácií) 20. apríla 1913 gen. M. R. Štefánik naposledy opustiť vlakom do Viedne územie Slovenska pred jeho tragickým návratom do vlasti v r. 1919.</p>
	2146/1 7905 7907 7910 žel. trať			
	2142/3 hostinec			

Použitie zdrojov historických informácií a podkladov: Straka, M.: Mesto Spišské Vlachy. Spišské Vlachy 2008 - (5.24)

Navrhnutý zoznam pamätihodností možno spoločným úsilím obce, jej obyvateľov a rozmanitých odborných organizácií a spolupracovníkov perspektívne ďalej budovať a rozširovať v rámci jednotlivých zastúpených kategórií (druhov), kde patria pamätihodnosti nehnuteľné, hnuteľné, nehmotné, a osobitne možno evidovať a chrániť významné hroby a cintoríny.

K uvedeným druhom pamätihodností možno zaraďovať napr.: objekty, ktoré majú hodnotu z hľadiska stavebného vývoja mesta, tiež sochy, plastiky, mozaiky, umelecké diela a iné objekty umiestnené na verejných priestranstvách alebo na budovách a nehnuteľnostiach viditeľných z verejných priestranstiev, objekty prístupné verejnosti s kultúrno-výchovnou a vzdelávacou funkciou, napr. rodné domy významných rodákov, pamätné izby, pamätné miesta, súkromné múzeá, pamätníky, drobné sakrálné objekty, napr. kaplnky, kríže, zvonice, kasárenské alebo industriálne areály, pútnické miesta, pramene alebo iné prírodné útvary viažuce sa na historickú alebo pamätnú udalosť, či osobnosť, pramene s liečivou alebo pitnou vodou, pokiaľ sú upravené, vyhliadkové veže a miesta, udržiavané besiedky v parkoch alebo lesoch, iné prírodné výtvory, ktorých okolie bolo upravené človekom, významné krajinné prvky, ktoré utvárajú charakteristický vzhľad krajiny, alebo prispievajú k jej ekologickej stabilite, význačné alebo pamätné dreviny (stromy alebo kry) rastúce jednotlivito alebo v skupinách mimo lesného pôdneho fondu; artefakty, sochy, pamätné tabule, technické pamiatky, zvony, erb mesta, vlajka mesta, zástava mesta, pečať mesta, reťaz primátora mesta, kronika mesta, listiny a dokumenty, ktoré sa viažu ku vzniku mesta, k významným udalostiam a osobnostiam mesta, k založeniu významných inštitúcií na území mesta, cechové predmety a predmety významných spolkov, ktoré jestvovali na území mesta, športové a iné trofeje, ktoré získali športové kluby alebo iné spolky a krúžky (napr. spevácky, tanečný, divadelný, hasičský a iné), predmety, ktoré mesto získalo v rámci družby s iným mestom doma alebo v zahraničí, veci charakteristické alebo viažuce sa na miestnu históriu alebo folklór (remeselné výrobky, nábytok, kroje), pamätné dni, napr. deň založenia mesta, deň narodenia alebo úmrtia významných rodákov, historické udalosti, napr. významné stretnutia, návštevy významných osôb, postavenie významných budov, založenie významných inštitúcií, škôl a iné, pôvodné historické názvy, napr. názvy ulíc, námestí alebo častí územia mesta, zemepisné a katastrálne názvy, ktoré sa viažu k histórii a osobnostiam mesta, hudobné diela a ľudové piesne viažuce sa k mestu a ďalšie fenomény nehmotného dedičstva (napr. tradičné ručné zvonenie a funkcia zvonárov); významné hroby, napr. hroby významných rodákov alebo významných osobností pochovaných na území mesta, hroby, ktoré majú historickú alebo umeleckú hodnotu a pod., vojnové hroby, ktoré sú chránené podľa § 10 ods. 2 zákona č. 130/2005 Z. z. o vojnových hroboch v znení neskorších predpisov.